

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 16.7.2025
COM(2025) 558 final

2025/0239 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

• Motiv och syfte med förslaget

Genom detta förslag inrättas Europeiska socialfonden (ESF), som kommer att vara det viktigaste instrumentet för investeringar i Europas befolkning och i befolkningens framtid och beredskap. I förslaget återspeglas det rådande sociala och ekonomiska sammanhanget och det utgör ett konkret svar på den europeiska allmänhetens önskemål om ett mer socialt Europa och om mer omfattande investeringar i människorna i Europeiska unionen. Europeiska socialfonden är EU:s viktigaste instrument för att främja och stärka den sociala sammanhållningen i Europas samhällen. Detta förslag åtföljer förslaget till förordning om nationella och regionala partnerskapsplaner (NRP-förordningen). De båda förordningarna förstärker och kompletterar varandra. Europeiska socialfonden kommer, som en del av sammanhållningspolitiken, att genomföras som ett element i de övergripande [nationella och regionala partnerskapsplanerna] och komplettera [NRP-förordningen] när det gäller de politiska områden som specifikt omfattas av Europeiska socialfonden. Europeiska socialfonden stöder målen i den nationella och regionala partnerskapsplanen inom tillämpningsområdet för dess stöd, på det sätt som anges i denna förordning.

Europas styrka är dess befolkning. Den 17 november 2017 proklamerade Europaparlamentet, rådet och kommissionen gemensamt den europeiska pelaren för sociala rättigheter^[1]. I den fastställs tydliga och ambitiösa mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning. Att nå dessa mål är inte bara ett moraliskt ofrånkomligt krav; det är även en ekonomisk nödvändighet. I de politiska riktlinjerna för 2024–2029 konstateras att vår unika sociala marknadsekonomi ger Europa många fördelar framför konkurrenterna.

I meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om konkurrenskraftskompassen^[2] anges följande: ”En effektiv socialpolitik som bygger på den europeiska pelaren för sociala rättigheter är avgörande för att skapa ett konkurrenskraftigt EU. En mer konkurrenskraftig ekonomi med hög produktivitet säkerställer att vår sociala modell är ekonomiskt hållbar på lång sikt och att medborgarna ser tydliga vägar till sin egen ekonomiska framgång. Alla europeer måste kunna bidra till och dra nytta av de stora förbättringarna av konkurrenskraften.” Det har genomgående visat sig att ekonomier med de mest effektiva investeringarna i humankapital också hör till de mest konkurrenskraftiga, motståndskraftiga och ekonomiskt sunda.

I Europeiska rådets slutsatser av den 20 mars 2025 betonas att ”[m]ed anledning av kommissionens meddelande av den 5 mars 2025 om en kompetensunion bör ytterligare insatser göras för att förbättra förvärvet, erkännandet och bibehållandet av färdigheter i hela EU, från uppbyggnad av grundläggande färdigheter till deltagande i livslångt lärande, omskolning och kompetensutveckling i linje med den europeiska pelaren för sociala rättigheter och dess handlingsplan”. I samma slutsatser hänvisas till Budapestförklaringen, särskilt vad gäller behovet att ”[utnyttja] Europas talang och investering i kompetens för att främja arbetstillfällen av hög kvalitet i hela unionen”. Utöver att man säkerställer att människor är kvalificerade, krävs det också ett högt arbetskraftsdeltagande, mot bakgrund av den rådande demografiska situationen.

Trots de framsteg som gjorts bör åtgärder för att motverka arbetslöshet, kompetensklyftor, brist på arbetskraft och den fortsatt höga fattigdomen fortfarande prioriteras inom hela EU. Detta hotar inte bara utsikterna att uppnå de överordnade mål som fastställts för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, utan hindrar också arbetet för att stärka Europas konkurrenskraft i en alltmer globaliserad värld.

Sociala frågor och tjänster för medborgare, vilket innefattar såväl utbildning, inbegripet förskoleverksamhet och barnomsorg, som hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg, samt tillgång till subventionerade boenden och bristande framsteg i fråga om fattigdomsminskning, är av allra största vikt för europeiska medborgare^[3]. Mer förväntas från unionens sida inom dessa områden. Det finns ett ökat behov av riktade åtgärder för att ta itu med dessa utmaningar.

Mot bakgrund av en ökad geostrategisk osäkerhet och en ökad frekvens av extrema väderhändelser är det dessutom mycket viktigt att vara förberedd på det oväntade. [Under utbrottet av coronaviruset visade instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (Sure) vikten av att skydda anställda och egenföretagare och därigenom minska förekomsten av arbetslöshet och inkomstbortfall. Genom detta förslag ges en bekräftelse på europeisk solidaritet, som även kan tillhandahållas i framtiden när omständigheterna på vederbörligt sätt motiverar behovet.]

Europeiska socialfonden kommer att stödja genomförandet av EU:s politik samt nationella eller regionala strukturreformer inom områdena sysselsättning, utbildning och kompetens, social inkludering och vård- och omsorgstjänster, inklusive långvarig vård och omsorg samt hälso- och sjukvård. Detta motsvarar området för riktlinjerna för sysselsättningen (artikel 148 i EUF-fördraget). Europeiska socialfonden kommer att bidra till medlemsstaternas insatser för att minska arbetslösheten, främja kvalitet och lika möjligheter inom utbildning och förbättra den sociala inkluderingen och integrationen. Därtill kommer Europeiska socialfonden specifikt att bidra till genomförandet av kompetensgarantin i linje med kompetensunionen. Att stödja individuella utbildningskonton bör ur denna synvinkel vara en viktig dimension som hjälper Europas strategiska företagsinvesteringar att nå framsteg inom den närmaste framtiden genom att företagen får tillgång till rätt kompetens. Europeiska socialfonden kommer dessutom att stödja upprätthållandet och vidareutvecklingen av öppna, rättighetsbaserade, demokratiska, jämlika och inkluderande samhällen som bygger på rättsstaten och på social dialog. För att främja integrerade strategier uppmuntras dessutom investeringar från fonderna i både infrastruktur och människor.

Följaktligen kommer Europeiska socialfonden att bidra till att bygga upp ett socialt Europa som skapar möjligheter och till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget, vilket är en nödvändig förutsättning för att EU ska kunna fungera väl som en stabil och livskraftig ekonomisk och politisk union.

- **Förenlighet med befintliga bestämmelser inom området**

Europeiska socialfonden kommer, som en del av sammanhållningspolitiken, att verka inom ramen för den nationella och regionala partnerskapsplanen och dess enhetliga regelverk. Europeiska socialfonden bygger vidare på den långvariga synlighet och bevisade framgång som kännetecknat Europeiska socialfonden+ (ESF+), som en tillförlitlig ram för investering i människor, i linje med den europeiska pelaren för sociala rättigheter, den europeiska planeringsterminen och riktlinjerna för sysselsättningen. Europeiska socialfonden kommer därför, samtidigt som den är nära kopplad till den nationella och regionala partnerskapsplanen, att behålla sin oberoende rättsliga grund enligt artikel 162 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*).

Ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av åtgärder som stöds av den nationella och regionala partnerskapsplanen, inklusive Europeiska socialfonden, är beroende av god förvaltning och partnerskap mellan alla aktörer på relevanta territoriella nivåer och de socioekonomiska aktörerna, särskilt arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer.

Europeiska socialfonden stöder politiska åtgärder och prioriteringar som syftar till att skapa full sysselsättning, förbättra kvaliteten och produktiviteten i arbetet, öka den geografiska och yrkesmässiga rörligheten för arbetstagare inom unionen, förbättra utbildningssystemen och främja rättvisa mellan generationer, social inkludering och hälsa.

Det övergripande politiska målet för förordningen om Europeiska socialfonden är att skapa ett effektivare och mer motståndskraftigt ”socialt Europa” och genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter, samt de sociala och sysselsättningspolitiska prioriteringar som godkänts inom ramen för den europeiska ekonomiska styrningsprocessen. Europeiska socialfonden kommer att bidra till genomförandet av de integrerade riktlinjer som antagits i enlighet med artiklarna 121 och 148.4 i EUF-fördraget och de relevanta landsspecifika rekommendationer som antagits inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Den kommer även att bidra till det övergripande målet om smart och hållbar tillväxt för alla efter 2030 (FN:s mål för hållbar utveckling²) och uppåtgående konvergens.

Dessutom kommer Europeiska socialfonden att bidra till att förbättra sysselsättningsmöjligheterna, höja levnadsstandarden och hälsonivån samt öka arbetskraftens rörlighet och den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i enlighet med EUF-fördraget och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna samt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Europeiska socialfonden syftar därtill till att bidra till kompetensunionen och integreringen av tredjelandsmedborgare. Fastställande av en minimiandel och minimibelopp för Europeiska socialfonden kommer att säkerställa att de EU-prioriteringar som beskrivs ovan på ett adekvat sätt återspeglas i den investeringsvolym som direkt riktar sig till EU-medborgare.

- **Förenlighet med unionens politik inom andra områden**

Europeiska socialfonden har som mål att förbättra synergier och samstämmigheten med andra åtgärder för investering i utveckling av humankapital inom ramen för det nationella och regionala partnerskapet (den nationella och regionala partnerskapsplanen), i synnerhet med stödet inom ramen för sammanhållningspolitiken och fiskeri- och jordbrukspolitiken, samt med Europeiska konkurrenskraftsfonden.

Europeiska socialfonden kommer att fortsätta att komplettera det stöd som ges av Erasmus. Europeiska socialfonden och Erasmus har liknande verksamhetsområden, i synnerhet att hjälpa människor att skaffa sig nya färdigheter, att bidra till kompetenshöjning för att svara mot näringslivets behov och att höja den digitala kompetensen och utbildningskvaliteten.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

- **Rättslig grund**

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), i synnerhet artiklarna 164, 174 och 175 i EUF-fördraget, utgör den rättsliga grunden för de åtgärder som omfattas av detta förslag. Den rättsliga grunden för Europeiska socialfonden är artiklarna 162 och 164 i EUF-fördraget, och den rättsliga grunden för stödet för att bekämpa fattigdom, särskilt genom åtgärder mot livsmedelsbrist och grundläggande materiell fattigdom, och för stödet för att främja EU:s grundläggande värden är artikel 175 tredje stycket i EUF-fördraget.

I detta förslag fastställs tillämpningsområdet för Europeiska socialfondens stöd i förhållande till de specifika mål som är definierade i NRP-förordningen samt riktade åtgärder inom området social innovation. Dessutom hänvisas till Europeiska socialfondens kommitté enligt artikel 163 i EUF-fördraget.

För att förbättra samordningen och harmonisera genomförandet av stöd inom ramen för delad förvaltning, i det huvudsakliga syftet att förenkla genomförandet av politiken, antog kommissionen dessutom den 16 juli 2025 ett förslag till förordning om nationella och regionala partnerskapsplaner. Europeiska socialfonden omfattas också av dessa gemensamma bestämmelser.

- **Grundläggande rättigheter**

Vid sidan av villkorlighetsförordningen, som kommer att fortsätta att gälla för hela EU-budgeten, innehåller denna förordning kraftfulla skyddsåtgärder för att säkerställa att medlen förvaltas i enlighet med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och med rättsstaten enligt artikel 2 a i förordning (EU, Euratom) 2020/2092. Detta initiativ kommer även att respektera principerna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

- **Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)**

Inom områdena social- och sysselsättningspolitik och folkhälsa har EU antingen delad befogenhet med medlemsstaterna (artikel 4 i EUF-fördraget), befogenhet att fastställa villkor inom vilka medlemsstaterna måste samordna sina åtgärder (artikel 5 i EUF-fördraget) eller befogenhet att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder (artikel 6 i EUF-fördraget).

Europeiska socialfonden bygger på subsidiaritetsprincipen. Vid delad förvaltning delegerar kommissionen den strategiska programplaneringen och genomförandet till EU-medlemsstaterna och regionerna. EU:s åtgärder begränsas också till vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen. Delad förvaltning syftar till att säkerställa att beslut fattas så nära medborgarna som möjligt och att åtgärder på EU-nivå är motiverade mot bakgrund av de möjligheter och de särdrag som förekommer på nationell, regional och lokal nivå. Delad förvaltning för EU närmare medborgarna och kopplar samman lokala behov med europeiska mål. Dessutom ökar egenansvaret för EU:s mål, då medlemsstaterna och kommissionen får dela beslutsbefogenheter och ansvar.

- **Proportionalitetsprincipen**

I enlighet med proportionalitetsprincipen går detta förslag inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dess mål.

- **Val av instrument**

Europaparlamentets och rådets förordning väljs som instrument för att inrätta Europeiska socialfonden.

3. RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

[Se konsekvensbedömningen för NRP-förordningen]

4. BUDGETKONSEKVENSER

[placeholder]

Den totala budgeten för Europeiska socialfonden uppgår till XX miljarder euro (i löpande priser) för perioden 2028–2034.

Närmare information om finansiella behov och personalbehov finns i finansierings- och digitaliseringsöversikten för NRP-förordningen.

5. ÖVRIGA INSLAG

- **Genomförandeplaner samt åtgärder för övervakning, utvärdering och rapportering**

[Se konsekvensbedömningen för NRP-förordningen]

- **Ingående redogörelse för de specifika bestämmelserna i förslaget**

I förordningen om Europeiska socialfonden anges innehållet och definieras tillämpningsområdet för Europeiska socialfondens stöd i förhållande till de mål som fastställs i NRP-förordningen. Därtill ingår bestämmelser rörande området social innovation. Slutligen beskrivs den kommitté som avses i artikel 163 i EUF-fördraget och datumet för ikraftträdande.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 164 och 175 tredje stycket,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och

av följande skäl:

- (1) Den 17 november 2017 proklamerade Europaparlamentet, rådet och kommissionen den europeiska pelaren för sociala rättigheter som ett svar på de sociala utmaningarna i Europa. Pelarens tjugo principer är indelade i tre kategorier: lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt socialt skydd och social inkludering. De tjugo principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter bör ligga till grund för åtgärderna inom ramen för Europeiska socialfonden (ESF). Den 4 mars 2021 lade kommissionen fram en handlingsplan för genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter (*handlingsplanen*), med ambitiösa men realistiska överordnade mål för unionen för 2030 när det gäller sysselsättning (att minst 78 % av befolkningen i åldern 20–64 år ska vara sysselsatt), kompetens (att minst 60 % av alla vuxna ska delta i utbildning varje år) och fattigdomsminskning (att minst 15 miljoner, varav fem miljoner barn, ska lyftas ur riskzonen för fattigdom eller social utestängning) (*unionens överordnade mål för 2030*) och kompletterande delmål samt en reviderad social resultattavla. För att bidra till genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter bör Europeiska socialfonden stödja investeringar i människor och systemreformer inom politikområdena sysselsättning, utbildning och social inkludering och därigenom bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget.
- (2) De riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik som föreskrivs i artikel 148.2 i EUF-fördraget och som rådet årligen antar inom ramen för den europeiska planeringsterminen är ett viktigt instrument för samordningen av sysselsättnings- och socialpolitiken på unionsnivå och nationell nivå. De tillhandahåller gemensamma prioriteringar och mål för åtgärder som rör sysselsättning, utbildning, kompetens och sociala frågor i syfte att förbättra unionens konkurrenskraft och skapa bättre

förutsättningar för investeringar i unionen, skapa arbetstillfällen och främja social sammanhållning. Europeiska socialfonden är unionens viktigaste instrument när det gäller att stödja riktlinjerna för sysselsättningen och uppnå unionens mål inom sysselsättnings- och socialpolitiken. Riktlinjerna för sysselsättningen kompletterar principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Mot denna bakgrund bör tillämpningsområdet för Europeiska socialfonden under perioden 2028–2034 vara helt i linje med rådets beslut (EU) ...¹ [riktlinjer för sysselsättningen som antas av rådet senast den 1 januari 2027].

- (3) På unionsnivå utgör den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken ramen för fastställande av nationella reformprioriteringar och övervakning av deras genomförande. Medlemsstaterna bör lämna in årliga lägesrapporter om genomförandet av sina nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer. Ramen bör ligga till grund för enhetlig användning av unionsfinansiering, inbegripet i syfte att maximera mervärdet av det ekonomiska stöd som ska erhållas.
- (4) Unionen står inför strukturella utmaningar till följd av den ekonomiska globaliseringen, sårbara leveranskedjor, hanteringen av migrationsströmmar och det ökade säkerhetshotet, omställningen till ren energi, tekniska och demografiska förändringar, en åldrande arbetskraft, brist på subventionerade boenden samt växande kompetens- och arbetskraftsbrist inom många sektorer och regioner.
- (5) Med tanke på förändringarna på arbetsmarknaden bör unionen ha beredskap för nuvarande och framtida utmaningar genom att investera i relevant kompetens, se till att tillväxten blir mer inkluderande och förbättra sysselsättnings- och socialpolitiken, inklusive när det gäller arbetskraftens rörlighet och omstrukturering av sektorer, med särskild hänsyn till stads- och landsbygdsområden med särskilda sociala brister.
- (6) Från och med nu och fram till 2040 kommer antalet personer på unionens arbetsmarknad att minska med en ungefär miljon varje år. Vissa regioner påverkas inte endast av att arbetskraften minskar, utan även av att andelen av befolkningen med tertiär utbildning är liten och har stagnerat, vilket gör det svårt att kompensera för förlusten av arbetskraft genom högre arbetsproduktivitet. Detta kommer att öka trycket på unionens sociala välfärdsmodell och sätta press på dess hållbarhet och tillräcklighet. Det kommer även att öka bristen på arbetskraft och kompetens på arbetsmarknaden, vilket innebär en påfrestning för den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften. För vissa sektorer kommer detta att leda till tryck på arbetskraftskostnaderna. Därför måste Europeiska socialfonden stödja ett ökat deltagande på arbetsmarknaden, i synnerhet för kvinnor, unga, personer med funktionsnedsättning och romska grupper, samt stödja arbetsgivare när det gäller att hitta rätt personer till lediga jobb, ge äldre arbetstagare egenmakt genom lämpliga arbetsmarknadsåtgärder och insatser på arbetsplatserna, säkerställa en kvalificerad arbetskraft som kan hantera stora samhällsutmaningar och stödja en hälsosam balans mellan arbete och privatliv, bland annat genom att säkerställa tillgång till barnomsorg av god kvalitet.
- (7) Den 29 januari 2025 presenterade kommissionen konkurrenskraftskompassen. Kompassen banar väg för att Europa ska bli en plats där framtidens teknik, tjänster och rena produkter uppfinns, tillverkas och släpps ut på marknaden, och den första klimatneutrala kontinenten. Den lyfter fram fem övergripande möjliggörande faktorer

¹ För in hänvisning.

för konkurrenskraft, bland annat främjande av kompetens och arbetstillfällen av god kvalitet, och betonar att grunden för Europas konkurrenskraft är dess medborgare. För att vara konkurrenskraftig och förberedd inför framtiden måste unionen stödja och rusta sina medborgare med de färdigheter och den kompetens som krävs för att lyckas inom lärande, arbete och privatliv.

- (8) Den 26 februari 2025 antog kommissionen därtill meddelandet *Given för en ren industri: en gemensam färdplan för konkurrenskraft och fossilfrihet*. Det är mycket viktigt att uppmärksamma den avgörande roll kompetens har när det gäller att underlätta en framgångsrik övergång till en renare och mer konkurrenskraftig framtid för industrin inom unionen. En högkvalificerad arbetskraft är nödvändig för att driva på innovation och främja utfasning av fossila bränslen och cirkularitet inom viktiga industriområden. Detta fokus på kompetensutveckling är avgörande för att unionens mål om en rättvis omställning ska uppnås och för att unionens globala konkurrenskraft ska upprätthållas och stärkas. Vidare råder det en ojämn fördelning av miljöresurser och dessa resursers fördelar i samhället, vilket även är fallet med miljörisker och hälsorisker. Det är mer sannolikt att utsatta grupper drabbas oproportionerligt hårt.
- (9) Kompetensunionen syftar till att stödja utvecklingen av högkvalitativa, inkluderande och anpassningsbara utbildnings- och kompetenssystem för att öka unionens konkurrenskraft, beredskap, säkerhet och demokrati. Därför bör unionen, i linje med kompetensunionen, säkerställa tillräcklig finansiering för att bygga upp en solid kompetensgrund och främja livslånga och framtidsinriktade möjligheter till kompetenshöjning och omskolning för alla, i synnerhet för att hantera utmaningarna i samband med den digitala och den gröna omställningen. Detta kommer framför allt att bidra till digitala färdigheter och viktig möjliggörande teknik, men även till färdigheter som stöder framväxande sektorer, i syfte att se till att människor har de färdigheter som krävs med tanke på digitalisering, tekniska och innovationsdrivna förändringar och sociala och ekonomiska förändringar, och som underlättar övergångar på arbetsmarknaden och rörlighet, samt i synnerhet stöder lågutbildade eller lågkvalificerade vuxna. I linje med kompetensunionen måste utmaningarna i samband med den digitala och den gröna omställningen hanteras genom kompetenshöjning och omskolning för arbetstagare, anpassning av utbildningen efter industrins behov och främjande av partnerskap mellan utbildningsinstitutioner, arbetsgivare och myndigheter. Det är även nödvändigt att öka rörligheten och uppnå en lämplig kompetensfördelning på den inre marknaden, bland annat genom enklare kompetensportabilitet, samt att kunna attrahera och behålla kompetens inom EU.
- (10) I förordning (EU) [NRP-förordningen] fastställs allmänna bestämmelser om den nationella och regionala partnerskapsplanen, i synnerhet de mål som ska främjas genom den nationella och regionala partnerskapsplanen, samt bestämmelser om utarbetande, genomförande, förvaltning och kontroll av sådana planer. Europeiska socialfonden är en av de fonder med nationellt förhandsfördelade medel som grupperas under den nationella och regionala partnerskapsplanen i enlighet med förordning (EU) [...] [NRP-förordningen]. Det är därför nödvändigt att klargöra tillämpningsområdet för Europeiska socialfondens stöd i förhållande till de mål som anges i NRP-förordningen och fastställa särskilda bestämmelser om genomförandet av Europeiska socialfonden.
- (11) Ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av åtgärder som stöds av den nationella och regionala partnerskapsplanen, inklusive Europeiska socialfonden, är beroende av god förvaltning och partnerskap mellan alla aktörer på relevanta territoriella nivåer och

de socioekonomiska aktörerna, särskilt arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer.

- (12) För att stärka de europeiska samhällena och den europeiska sociala modellen bör medlemsstaterna avsätta ett minimibelopp av medlen inom sina nationella och regionala partnerskapsplaner som antagits i enlighet med förordning (EU) [NRP-förordningen] till Europeiska socialfonden. De olika socioekonomiska utmaningarna är av varierande karaktär och allvarlighetsgrad i medlemsstaterna, vilket innebär att det krävs en mer flexibel strategi när det gäller programplaneringen. Samtidigt som en miniminivå av stöd till socialpolitiken är nödvändig för att säkerställa åtgärder som står i proportion till dessa utmaningar, måste stödet också vara i enlighet med de nationella och regionala särdragen. De underliggande orsakerna till sociala skillnader eller sociala problem måste ligga till grund för den relativa betydelse som ges till investeringar och reformer inom ramen för riktlinjerna för sysselsättningen och Europeiska socialfonden. Detta innebär att politiska skyddsåtgärder i form av tematisk koncentration bör fastställas i samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen. När det gäller minimibeloppet för Europeiska socialfonden måste även en balans hittas mellan det strategiska intresset för unionen att investera i sin befolkning, och därmed i kvaliteten på arbetskraftsutbudet och i sociala framsteg, och de investeringsbehov som omfattas av andra specifika mål som anges i artikel 3 i [NRP-förordningen].
- (13) Europeiska socialfonden bör stödja sysselsättning, lika tillgång till arbetsmarknaden för alla, rättvisa arbetsvillkor av hög kvalitet och rörlighet för arbetskraften. Europeiska socialfonden bör stödja medlemsstaterna när det gäller att erbjuda arbetslösa och personer som står utanför arbetskraften ändamålsenligt, snabbt, samordnat och individanpassat stöd, som hjälp med att söka efter arbete, utbildning, kompetenshöjning och omskolning samt tillgång till andra stödtjänster, med särskild uppmärksamhet på personer i utsatta situationer och personer som påverkas negativt av den gröna och den digitala omställningen eller av arbetsmarknadschocker samt personer som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden. Europeiska socialfonden bör fortsätta att fokusera på ungdomsarbetslösheten och problemet med unga som varken arbetar eller studerar genom åtgärder för att förebygga att unga lämnar skolan med högst grundskoleutbildning och genom strukturella förbättringar av övergången från skola till arbetsliv, bland annat genom att den förstärkta ungdomsgarantin genomförs fullt ut, vilket även bör främja arbetstillfällen av hög kvalitet för ungdomar. Därtill bör Europeiska socialfonden fortsätta att investera i kompetens som är avgörande för den gröna och den digitala omställningen.
- (14) Europeiska socialfonden bör öka arbetskraftsutbudet och förbättra utbildningen och det livslånga förvärvandet av färdigheter. I synnerhet bör Europeiska socialfonden bidra till framsteg inom utbildning och övergången till arbete, stödja livslångt lärande, däribland formellt, icke-formellt och informellt lärande som äger rum under alla skeden i livet, och anställbarhet, samt bidra till konkurrenskraft, samhällsinnovation och ekonomisk innovation genom att stödja skalbara och hållbara initiativ inom dessa områden. Detta kan exempelvis uppnås genom lärande på arbetsplatsen och lärlingsutbildningar, livslång vägledning, bedömning av framtida kompetensbehov i samarbete med näringslivet, aktuellt utbildningsmaterial, prognoser avseende och uppföljning av utexaminerade, utbildning av lärare, validering av läranderesultat och erkännande av kvalifikationer.
- (15) Europeiska socialfonden bör underlätta tillgången till tjänster, bland annat genom att stärka moderniseringen, digitaliseringen och resiliensen inom såväl hälso- och sjukvård som långvarig vård och omsorg. Europeiska socialfonden bör stödja

medlemsstaterna i genomförandet av åtgärder för att undanröja alla former av diskriminering och säkerställa lika möjligheter för alla, i synnerhet för grupper som är underrepresenterade på arbetsmarknaden, så att lika tillgång till tjänster säkerställs. Tillgång till ekonomiskt överkomliga och hållbara tjänster av hög kvalitet, som förskoleverksamhet och barnomsorg, fritidsverksamhet, utbildning samt hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg, i synnerhet familje- och samhällsbaserad vård, är en nödvändig förutsättning för att säkerställa lika möjligheter och arbetskraftens rörlighet. Europeiska socialfonden bör säkerställa att alla, även barn i enlighet med den europeiska barngarantin, har tillgång till grundläggande tjänster av hög kvalitet. De särskilda behoven hos personer med funktionsnedsättningar, inbegripet tillgänglighet, bör beaktas i samband med dessa tjänster, liksom självständigt boende. Europeiska socialfonden bör även bidra till moderniseringen av systemen för socialt skydd, särskilt i syfte att främja deras tillgänglighet.

- (16) Stöd genom Europeiska socialfonden bör användas för att främja lika möjligheter för alla, stödja starka sociala skyddsnät, stödja social inkludering och rättvisa mellan generationer samt bekämpa fattigdom. Europeiska socialfonden bör stödja medlemsstaternas insatser för att bekämpa fattigdom, inklusive genom åtgärder mot materiell fattigdom i syfte att förhindra att ogynnsamma förutsättningar överförs från generation till generation, samt främja social inkludering genom att garantera lika möjligheter för alla och motverka diskriminering och ojämlikhet i fråga om hälsa. Detta innebär att en rad strategier behöver inriktas på de mest utsatta personerna, oavsett ålder, inbegripet barn som lever i fattigdom, marginaliserade grupper som romer, arbetande fattiga och de personer som har det sämst ställt. Europeiska socialfonden bör främja en aktiv inkludering av personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden i syfte att säkerställa deras socioekonomiska integration. Europeiska socialfonden bör även bekämpa hemlöshet, bland annat genom förebyggande och avhjälpande åtgärder i linje med Lissabonförklaringen från 2021. Stöd till social innovation spelar en viktig roll för uppnåendet av dessa mål och bör därför främjas.
- (17) Principerna om demokrati, rättsstaten och skydd av grundläggande rättigheter utgör grundläggande värden för unionen. Dessa värden är grundläggande för varje enskild person, i synnerhet för de personer som är mest utsatta. De är därtill viktiga för ett effektivt genomförande av Europeiska socialfonden. Därför bör Europeiska socialfonden även stödja främjandet och genomförandet av dessa värden för alla. Europeiska socialfonden kommer också att fortsätta att främja rättigheterna för personer med funktionsnedsättning i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Dessutom kommer Europeiska socialfonden att säkerställa samstämmigheten med jämlikhetsunionen och de relaterade strategier som syftar till att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning och säkerställa social sammanhållning genom att upprätthålla och utveckla öppna, demokratiska, jämlika och inkluderande samhällen som bygger på grundläggande rättigheter och rättsstaten.
- (18) Enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] ska medlemsstaterna följa övergripande principer vid utarbetandet och genomförandet av de nationella och regionala partnerskapsplanerna. I detta sammanhang bör medlemsstaterna även uppmuntras att använda Europeiska socialfonden för att stödja riktade åtgärder som främjar övergripande principer som jämställdhet och tillgänglighet till tjänster för personer med funktionsnedsättning, samt för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att aktivt delta.

- (19) För att säkerställa att Europas sociala dimension i enlighet med den europeiska pelaren för sociala rättigheter stärks, och att tillräckliga medel inriktas på de mest behövande, bör medlemsstaterna avsätta medel från Europeiska socialfonden till att främja social inkludering.
- (20) Som en följd av det särskilda behovet att stödja barn som lever i fattigdom bör medlemsstaterna även avsätta medel från Europeiska socialfonden för åtgärderna inom ramen för barngarantin.
- (21) Europeiska socialfonden bör bidra till minskad fattigdom genom att stödja nationella program som syftar till att åtgärda livsmedelsbrist och materiell fattigdom och främja social integration av personer som riskerar att drabbas av fattigdom eller social utestängning och av de personer som har det sämst ställt. Medlemsstaterna bör avsätta medel från Europeiska socialfonden till åtgärder mot de former av extrem fattigdom som har störst inverkan i fråga om social utestängning, såsom hemlöshet, livsmedelsbrist och materiell fattigdom.
- (22) Med tanke på den fortsatt höga andelen unga som är arbetslösa eller står utanför arbetskraften i ett antal medlemsstater och regioner, något som särskilt drabbar unga som varken arbetar eller studerar, bör dessa medlemsstater fortsätta att anslå tillräckliga medel från Europeiska socialfonden till åtgärder för att främja ungdomssysselsättning, inbegripet genom att genomföra ungdomsgarantin. Medlemsstaterna bör därför avsätta tillräckliga medel till denna utmaning. Medlemsstater med mycket hög ungdomsarbetslöshet bör avsätta medel från Europeiska socialfonden till att främja ungas anställbarhet.
- (23) Ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av åtgärder som stöds av Europeiska socialfonden är beroende av god förvaltning och partnerskap mellan alla aktörer på relevanta territoriella nivåer och de socioekonomiska aktörerna, särskilt arbetsmarknadens parter och det civila samhället. Det är därför viktigt att medlemsstaterna uppmuntrar arbetsmarknadens parter och det civila samhället att delta i genomförandet av Europeiska socialfonden. Medlemsstater som har erhållit en landsspecifik rekommendation inom detta område bör avsätta medel från Europeiska socialfonden till att främja kapacitetsuppbyggnad för arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer.
- (24) Med tanke på de yttersta randområdenas särdrag och begränsningar bör medlemsstaterna i kapitlet om de yttersta randområdena ta med åtgärder för att främja sysselsättning och arbetskraftens rörlighet, i synnerhet för unga, och för att främja utbildning och kompetens samt social inkludering.
- (25) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att öka effektiviteten på arbetsmarknaden och främja tillgången till sysselsättning av god kvalitet, att förbättra såväl tillgången till utbildning som kvaliteten på denna utbildning, att främja social inkludering och hälsa samt att minska fattigdom, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det målet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Innehåll

1. I denna förordning fastställs särskilda villkor för genomförandet av Europeiska socialfonden under programperioden 2028–2034 som en del av unionens stöd i enlighet med de allmänna mål som fastställs i artikel 2 i förordning XX [NRP-förordningen], särskilt leden b och e.
2. Detta stöd från unionen ska tillhandahållas inom ramen för den nationella och regionala partnerskapsplanen, i enlighet med bestämmelserna i förordning (EU) [...] [NRP-förordningen].

Artikel 2

Stöd från Europeiska socialfonden

1. Europeiska socialfonden (ESF) ska stödja de specifika mål som fastställs i artikel 3 i förordning XX [NRP-förordningen].
2. Vid tillämpning av punkt 1 ska medlemsstaternas användning av Europeiska socialfonden i enlighet med artikel 2 b i förordning XX [NRP-förordningen] grundas på riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik, som i enlighet med artikel 148.2 i EUF-fördraget fastställs i beslut (EU) xxxx [riktlinjer för sysselsättningen som antas av rådet senast den 1 januari 2027].

Artikel 4

Social innovation

1. Social innovation ska stödjas inom de områden som omfattas av Europeiska socialfondens tillämpningsområde, särskilt i syfte att prova, utvärdera och skala upp innovativa lösningar, även på lokal eller regional nivå, för att tillgodose sociala behov i samarbete med relevanta partner och, i synnerhet, arbetsmarknadens parter.
2. Kommissionen ska använda tekniskt bistånd på eget initiativ, i enlighet med artikel 12 i förordning (EU) [NRP-förordningen], för att underlätta kapacitetsuppbyggnad för social innovation, i synnerhet genom att stödja ömsesidigt lärande och transnationellt samarbete, upprätta nätverk, samt sprida och främja god praxis och bra metoder.

Artikel 5

Stöd för demografisk omställning

Medlemsstaterna och regionerna ska, när så är lämpligt, fastställa en integrerad strategi för hantering av utmaningar som härrör från den demografiska omställningen i ett eller flera särskilda kapitel i den nationella och regionala partnerskapsplanen.

Artikel 6

Stöd för motverkande av materiell fattigdom

1. Medlemsstaterna får tillhandahålla stöd för motverkande av materiell fattigdom genom utdelning av livsmedel och varor som överensstämmer med unionsrätten om konsumentprodukters säkerhet.
2. Medlemsstaterna och bidragsmottagarna ska välja livsmedlen och/eller det grundläggande materiella biståndet på grundval av objektiva kriterier som är knutna till behoven hos de personer som har det sämst ställt. I urvalskriterierna för livsmedel, och i förekommande fall för varor, ska hänsyn även tas till klimatrelaterade aspekter och miljöaspekter för att säkerställa en skälig och rättvis grön omställning, i synnerhet i syfte att minska slöseri med livsmedel och plastprodukter för engångsbruk. Där så är lämpligt ska valet av den typ av livsmedel som ska delas ut ske med beaktande av hur dessa livsmedel bidrar till att de personer som har det sämst ställt får en balanserad kost. Livsmedel och/eller grundläggande materiellt bistånd får lämnas direkt till de personer som har det sämst ställt eller indirekt, till exempel i form av kuponger eller kort, såväl i elektronisk form som i annan form, förutsatt att dessa enbart kan lösas in mot livsmedel och/eller grundläggande materiellt bistånd. Stöd till de personer som har det sämst ställt ska ges utöver alla eventuella socialförmåner som kan tillhandahållas genom nationella socialsystem eller enligt nationell lagstiftning.
3. Kommissionen och medlemsstaterna ska säkerställa att bistånd som ges inom ramen för stödet för motverkande av materiell fattigdom respekterar värdigheten hos de personer som har det sämst ställt och förhindrar att de stigmatiseras.
4. Medlemsstaterna ska komplettera tillhandahållandet av livsmedel och/eller grundläggande materiellt bistånd med kompletterande åtgärder, såsom hänskjutande till behöriga organ, eller genom att främja social integration av de personer som har det sämst ställt.

Det första stycket ska inte tillämpas om tillhandahållande av sådana åtgärder inte är möjligt, till exempel om stödet ges till följd av en nödsituation såsom en naturkatastrof.
5. I denna artikel avses med *de personer som har det sämst ställt* fysiska personer, antingen enskilda, familjer, hushåll eller grupper bestående av sådana personer, inbegripet barn i utsatta situationer och hemlösa personer, vars behov av bistånd har fastställts på grundval av objektiva kriterier som har angetts av nationella behöriga myndigheter i samråd med relevanta aktörer med undvikande av intressekonflikter, och som kan innehålla sådana element som gör det möjligt att rikta in sig på de personer som har det sämst ställt i vissa geografiska områden.

Artikel 7

Partnerskap

Medlemsstaterna ska säkerställa ett meningsfullt deltagande från arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer, i enlighet med artikel 6 i förordning XX [NRP-förordningen],

när det gäller tillhandahållande av stöd till åtgärder som främjar sysselsättning av god kvalitet, utbildning och kompetens samt social inkludering.

Artikel 8

Kommitté inrättad enligt artikel 163 i EUF-fördraget

1. Kommissionen ska biträdas av den kommitté som inrättats enligt artikel 163 i EUF-fördraget (*kommittén*) med avseende på det stöd som tillhandahålls för det allmänna mål som avses i artikel 3.1 c [specifikt mål – sysselsättning] i förordning XX [NRP-förordningen].
2. Varje medlemsstat ska utse en företrädare för regeringen, en företrädare för arbetstagarorganisationerna, en företrädare för arbetsgivarorganisationerna och en suppleant för varje ledamot för en tid av högst sju år. Om en ledamot är frånvarande ska suppleanten automatiskt ha rätt att delta i överläggningarna. Kommittén ska även ha en företrädare från var och en av de organisationer som företräder arbetstagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer på unionsnivå.
3. Kommittén får avge yttranden i alla frågor som rör genomförandet av Europeiska socialfonden.

Artikel 9

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den dag då förordning (EU) [...] om inrättande av den nationella och regionala partnerskapsplanen för perioden 2028–2034 börjar tillämpas.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande

FINANSIERINGS- OCH DIGITALISERINGSÖVERSIKT FÖR RÄTTSAKT

[...]